
OBSAH

Úvod	11
Zkratky	14
1 PODSTATA PODNIKU, PODNIKÁNÍ A ÚČETNICTVÍ	17
Výklad pojmů	18
1.1 Podnikání a podnik	20
1.2 Okolí podniku	22
1.3 Typologie podniků	24
1.4 Cíle podniku, podnikové aktivity	29
1.5 Uživatelé účetních výkazů	33
1.6 Koloběh hospodářských prostředků výrobního a obchodního podniku	36
1.7 Shrnutí	39
2 ÚČETNICTVÍ JAKO INFORMAČNÍ SYSTÉM, ÚČETNÍ VÝKAZY, DRUHY ÚČETNICTVÍ	41
Výklad pojmů	42
2.1 Účetnictví a jeho funkce	44
2.2 Jak měřit pomocí účetnictví	46
2.3 Finanční pozice podniku a moment účetní rovnováhy	47
2.4 Náklady, výnosy, výsledek hospodaření	52
2.5 Účetní výkazy	57
2.6 Vzájemná provázanost účetních výkazů	63
2.7 Etika účetních výkazů	68
2.8 Manažerské a finanční účetnictví	69
2.9 Shrnutí	71
3 REGULACE A HARMONIZACE ÚČETNICTVÍ A ÚČETNÍCH VÝKAZŮ	73
Výklad pojmů	74
3.1 Národní regulace finančního účetnictví	75
3.2 Harmonizace finančního účetnictví	80
3.3 Shrnutí	84

4	BILANCOVÁNÍ MAJETKU A ZDROJŮ PODNIKU, SESTAVENÍ VÝKAZU ROZVAHA	85
	Výklad pojmů	86
4.1	Rozvahové položky	88
4.2	Dlouhodobá aktiva podniku	89
4.3	Krátkodobá (oběžná) aktiva podniku	90
4.4	Složky vlastního kapitálu kapitálové společnosti	91
4.5	Složky cizího kapitálu podniku	93
4.6	Základní struktura rozvahy	95
	4.6.1 Účetní výkaz rozvaha – horizontální forma	95
	4.6.2 Účetní výkaz rozvaha – vertikální forma	98
4.7	Změny rozvahových stavů bez vlivu na výsledek hospodaření	102
4.8	Změny rozvahových stavů s vlivem na výsledek hospodaření	104
4.9	Shrnutí	106
5	ÚČET – ZÁKLADNÍ METODICKÝ PRVEK ZACHYCOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÝCH TRANSAKČÍ V ÚČETNICTVÍ	107
	Výklad pojmů	108
5.1	Účet a soustava účtů	109
	5.1.1 Zachycování zápisů na účtech rozvahových	109
	5.1.2 Zachycování zápisů na výsledkových účtech	111
5.2	Podvojnost a souvztažnost	112
5.3	Typologie účtů	116
5.4	Směrná účtová osnova, účtový rozvrh	117
5.5	Shrnutí	119
6	NÁKLADY, VÝNOSY, ČASOVÉ ROZLIŠENÍ, VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	121
	Výklad pojmů	122
6.1	Zjišťování výsledku hospodaření; okamžik uznání výnosů a přiřazení nákladů	124
	6.1.1 Obecné způsoby zjišťování výsledku hospodaření	124
	6.1.2 Okamžik uznání a vykázání výnosů	126
	6.1.3 Okamžik vzniku nákladu a jeho vykázání	128
6.2	Odložené a akruální položky v účetních výkazech	130
	6.2.1 Položky časového rozlišení	132
	6.2.1.1 Náklady příštích období (pohledávka)	132
	6.2.1.2 Výdaje příštích období (závazek)	134
	6.2.1.3 Výnosy příštích období	135
	6.2.1.4 Příjmy příštích období	137
	6.2.2 Dohadné položky	139
	6.2.2.1 Dohadné položky aktivní	139
	6.2.2.2 Dohadné položky pasivní	141
	6.2.3 Rezervy	146
6.3	Základní struktura výkazu zisku a ztráty	153

6.3.1	Struktura výkazu zisku a ztráty v ČR	155
6.3.2	Struktura výkazu zisku a ztráty podle IFRS	155
6.4	Shrnutí	157
7	CYKLUS ÚČETNÍCH PRACÍ V PRŮBĚHU ÚČETNÍHO OBDOBÍ	159
	Výklad pojmů	160
7.1	Metodické prvky účetnictví	162
7.2	Cyklus účetních prací	164
7.3	Účetní dokumentace	165
7.3.1	Účetní doklady	165
7.3.2	Náležitosti účetních dokladů	167
7.3.3	Oběh účetních dokladů	168
7.4	Syntetická a analytická evidence	169
7.5	Účetní zápisy, účetní knihy	170
7.5.1	Deník	172
7.5.2	Hlavní kniha	173
7.5.3	Otevírání a uzavírání hlavní knihy v běžném účetním období	176
7.5.3.1	Otevírání rozvahových účtů na počátku účetního období	176
7.5.3.2	Uzavírání rozvahových účtů hlavní knihy na konci účetního období	176
7.5.3.3	Uzavírání výsledkových účtů hlavní knihy na konci účetního období	177
7.5.4	Knihy analytické evidence	182
7.5.5	Podrozvahové účty	183
7.6	Vnitřní kontrolní systém	183
7.6.1	Formální nástroje vnitřního kontrolního systému	183
7.6.1.1	Předvaha	183
7.6.1.2	Ověření kontrolních vazeb v procesu zpracování účetnictví	184
7.6.2	Inventarizace aktiv a pasív	185
7.7	Shrnutí	187
8	OBECEZNÁVÁNÉ PŘEDPOKLADY A ZÁSADY, KVALITATIVNÍ CHARAKTERISTIKY ÚČETNÍCH VÝKAZŮ	189
	Výklad pojmů	190
8.1	Pravidla účetního zobrazování reality podniku	191
8.1.1	Předpoklady účetního systému v tržní ekonomice	192
8.1.2	Ostatní účetní zásady	194
8.2	Kvalitativní charakteristiky účetních výkazů	199
8.3	Uchování podnikové (majetkové) podstaty podniku	202
8.4	Obecně uznávaná východiska světového účetnictví	207
8.5	Shrnutí	209

9	OCEŇOVÁNÍ MAJETKU A ZÁVAZKŮ PODNIKU A ZÁSADA OPATRNOSTI V ÚČETNÍCH SYSTÉMECH	211
	Výklad pojmů	212
9.1	Oceňování ovlivňuje ekonomická rozhodnutí	213
9.2	Výchozí oceňovací základny	214
9.3	Prvotní ocenění v účetnictví	218
9.3.1	Následné ocenění v účetnictví	220
9.4	Oceňování historickými náklady	223
9.5	Zásada opatrnosti v účetních výkazech	227
9.5.1	Opravné položky	227
9.5.2	Rezervy	234
9.6	Nové trendy v oceňování	235
9.7	Shrnutí	235
10	DRUHOVÉ A ÚČELOVÉ ČLENĚNÍ NÁKLADŮ	237
	Výklad pojmů	238
10.1	Zobrazení provozního cyklu ve finančním účetnictví	239
10.2	Členění nákladů provozního cyklu výrobního podniku	241
10.2.1	Účelové členění nákladů výrobního podniku	241
10.2.2	Druhové členění nákladů výrobního podniku	247
10.3	Členění nákladů provozního cyklu obchodního podniku	260
10.3.1	Účelové členění nákladů obchodního podniku	260
10.3.2	Druhové členění nákladů obchodního podniku	264
10.4	Shrnutí	270
11	DLOUHODOBÝ HMOTNÝ A NEHMOTNÝ MAJETEK	271
	Výklad pojmů	272
11.1	Vymezení dlouhodobých aktiv	273
11.2	Dlouhodobá hmotná a nehmotná aktiva	274
11.2.1	Dlouhodobá nehmotná aktiva	274
11.2.2	Dlouhodobá hmotná aktiva	275
11.3	Fáze pořízení dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv	275
11.4	Fáze používání dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv	281
11.4.1	Odpisové metody	285
11.4.2	Odpisové plány	291
11.4.3	Náklady na opravy a udržování versus technické zhodnocení majetku	292
11.5	Oceňování dlouhodobých hmotných/nehmotných aktiv při vykazování	293
11.5.1	Daňové odpisy v ČR	298
11.6	Fáze vyřazení dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv	298
11.6.1	Vyřazení plně odepsaného dlouhodobého hmotného/nehmotného majetku	299
11.6.2	Vyřazení ne zcela odepsaného dlouhodobého hmotného/nehmotného majetku	301
11.7	Shrnutí	304

12 ZÁSObY PODNIKU	313
Výklad pojmů	314
12.1 Zásoby	315
12.2 Nakupované zásoby	315
12.2.1 Průběžný systém evidence nakupovaných zásob	319
12.2.2 Periodický systém evidence nakupovaných zásob	327
12.2.3 Porovnání způsobů evidence nakupovaných zásob	335
12.3 Shrnutí	336
13 MAJETKOVÉ A DLUHOVÉ CENNÉ PAPIRY	347
Výklad pojmů	348
13.1 Vymezení investic podniku	350
13.2 Investice do cenných papírů z pozice investora	355
13.2.1 Majetkové cenné papíry	355
13.2.2 Dluhové cenné papíry	357
13.2.3 Oceňování majetkových a dluhových cenných papírů z pozice investora	361
13.3 Shrnutí	380
14 POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY PODNIKU	387
Výklad pojmů	388
14.1 Vymezení pohledávek podniku	389
14.2 Vymezení závazků podniku	392
14.3 Oceňování krátkodobých pohledávek a závazků neurčených k obchodování	396
14.4 Oceňování dlouhodobých pohledávek a závazků neurčených k obchodování	397
14.5 Pohledávky z obchodních vztahů	398
14.5.1 Opravné položky k pohledávkám	399
14.5.2 Ocenění dlouhodobých pohledávek z obchodních vztahů v ČR a dle IFRS	405
14.6 Směnky jako platební prostředek	408
14.6.1 Směnky k inkasu	409
14.6.2 Směnky k úhradě	411
14.6.3 Směnky k úhradě (vykazování podle ČR)	412
14.7 Shrnutí	414
15 VLASTNÍ KAPITÁL	417
Výklad pojmů	418
15.1 Zdroje krytí aktiv	419
15.2 Vlastní kapitál akciové společnosti	423
15.2.1 Emise akcií v akciové společnosti	429
15.2.2 Zvýšení základního kapitálu akciové společnosti	430
15.2.3 Snížení základního kapitálu akciové společnosti	435
15.2.4 Ředění a konsolidace základního kapitálu	437
15.3 Rozdělování výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení	438
15.4 Výkaz o změnách ve vlastním kapitálu	444
15.5 Shrnutí	447

16	PŘEHLED O PENĚŽNÍCH TOCÍCH	449
	Výklad pojmů	450
16.1	Charakteristika přehledu o peněžních tocích	451
16.2	Přístupy ke konstrukci přehledu o peněžních tocích	454
	16.2.1 Přímá metoda sestavení přehledu o peněžních tocích	456
	16.2.2 Nepřímá metoda sestavení přehledu o peněžních tocích	463
16.3	Shrnutí	469
17	DAŇOVÁ SOUSTAVA A ÚČETNÍ ZÁVĚRKA	471
	Výklad pojmů	472
17.1	Daň z přidané hodnoty	473
17.2	Daň z příjmů	476
17.3	Účetní uzávěrka a účetní závěrka	481
17.4	Příloha k účetní závěrce	484
	Summary	486
	Přílohy	487
	Literatura	495
	Rejstřík	499